

Workshop DreptCompAct

ÎNSTRĂINAREA PĂRINTEASCĂ – O ENTITATE EMINAMENTE JURIDICĂ

Workshop pentru facilitarea comunicării mediu academic – mediu economic real, în vederea adaptării și corelării competențelor profesionale și a abilităților practice aferente, oferite de programele de studii de licență/masterat la care sunt înmatriculați membrii grupului țintă cu cerințele pieței muncii dinamice și globale

20.07.2026 online

Temă expert: Înstrăinarea părintească – sancțiuni, eficiență și ineficiență juridică

Dezvoltarea și sprijinirea parteneriatelor sustenabile, cu angajatori din mediul economic real, la care se realizează stagiile de practică de specialitate, pentru adaptarea și corelarea competențelor profesionale cu cerințele pieței muncii, în vederea facilitării inserției socio-profesionale a viitorilor absolvenți

Înstrăinarea părintească – sancțiuni, eficiență și ineficiență juridică

Potrivit art. 4 lit. h) din Legea nr. 272/2004 privind protecția și promovarea drepturilor copilului, cu modificările și completările ulterioare, **ÎNSTRĂINAREA PĂRINTEASCĂ** este o formă a violenței psihologice prin care unul dintre părinți sau persoanele prevăzute la lit. c) (**s.n. – familia extinsă**) și d) (**s.n. – familia substitutivă**), în mod intenționat, urmărit sau asumat și apropiat, generează, acceptă sau folosește o situație în care copilul ajunge să manifeste reținere sau ostilitate, nejustificată sau disproporționată față de oricare dintre părinți.

Definiția înstrăinării părintești, așa cum este precizată în art.4 lit.h din Legea nr. 272/2004 este un mix de concepte juridice și psihologice, aspecte care creează un cadru legislativ complex, care are ca finalitate protecția drepturilor copilului.

Fenomenul de **ÎNSTRĂINARE PĂRINTEASCĂ** se manifestă preponderent în familia post-divorț, în care soții/partenerii dau prioritate relațiilor dintre ei și care creează un mediu de risc pentru dezvoltarea minorului/minorilor atunci când conflictul dintre părinți escaladează.

În acest context, noțiunea de **ÎNSTRĂINARE PĂRINTEASCĂ** se raportează la minor, care devine atât motivul apariției, cât și mijlocul de manifestare/perpetuare a raportului conflictual dintre părinți/parteneri. Mecanismul raportului conflictual se manifestă, în mod simplist, sub forma: unul dintre părinți induce ruptura afectivă, iar celălalt părinte suportă ruptura afectivă prin excluderea sa din viața copilului.

Legiuitorul a ales să nu se limiteze la familia restrânsă a minorului aflat simultan în poziție de subiect afectat și de vector al conduitei alienante, incluzând în mod expres și familia extinsă sau substitutivă.

În **familia extinsă** sunt incluse rudele copilului, până la gradul III inclusiv, cu care copilul sau familia acestuia a menținut relații personale și contacte directe.

În **familia substitutivă** sunt incluse persoanele, altele decât cele care aparțin familiei extinse, inclusiv afinii până la gradul III, cu care copilul sau familia acestuia a menținut relații personale și contacte directe, precum și persoana, familia sau asistentul maternal care asigură creșterea și îngrijirea copilului, în condițiile legii

Astfel, legiuitorul imprimă reglementării un caracter general-sistemic al fenomenului, dar **omite să creeze și mecanisme de identificare concretă a conduitei imputabile fiecărui participant** în raport de minor.

În ceea ce privește semnificația de ÎNSTRĂINARE PĂRINTEASCĂ, putem face distincție între 3 situații:

1. **Înstrăinarea părintească nejustificată** - se manifestă prin respingerea unui părinte fără motive reale.

Înstrăinarea părintească nejustificată este procesul prin care un copil este “programat” psihologic de către unul dintre părinți, denumit "părinte alienator", să respingă, să urască și să rupă legătura cu celălalt părinte, denumit "părinte țintă", fără a exista vreun motiv real/justificat pentru această respingere.

În acest context, respingerea copilului **NU** are la bază abuzul, violența, neglijența reală din partea părintelui țintă, ci vorbim de **ALIENARE**.

COMPORTAMENTE TIPICE ALE COPILULUI ÎNSTRĂINAT:

Modelul campaniei de denigrare

Acest comportament se caracterizează prin atacul continuu, sistematic și obsesiv al copilului la adresa părintelui țintă.

Copilul folosește argumente, cuvinte și un ton care nu sunt specifice vârstei lui. Copilul îl critică constant pe părintele țintă cu argumente copiate de la celălalt părinte, iar critica este disproporționată față de motivul real.

Raționamentul irelevant, absurd

Motivele invocate pentru ură sunt banale, de tipul : "nu-mi place cum mestecă".

Lipsa ambivalenței - Părintele alienator e "perfect", părintele țintă e "100% rău".

Fenomenul deciziei asumate - Copilul susține că ideea de a respinge părintele țintă îi aparține, deși folosește exact cuvintele părintelui alienator.

Prezența unor scenarii împrumutate – Copilul povestește situații la care nu a fost prezent, folosind detalii de adult, de tipul *"Tata a înșelat-o pe mama cu secretara de la serviciu și a golit conturile comune"*, fără ca minorul să poată explica ce înseamnă "conturi comune"

Răspândirea animozității către familia extinsă a părintelui țintă: bunici, unchi - Minorul folosește justificări de tipul: *"Nu vreau să merg la bunica, că e la fel ca tata. E rea."*, *"Mama a zis că toți din familia ta sunt hoți."*, *"Nu vreau cadouri de la ei. Sunt otrăvite."* În acest caz, copilul rupe legături cu 5-10 persoane doar pentru că sunt *"de partea celuilalt"*.

RESPINGERE JUSTIFICATĂ nu este alienare: copilul refuză contactul din cauza abuzului, violenței, neglijenței.

RUPERE DE LEGĂTURĂ CAUZATĂ DE FACTORI OBIECTIVI u este alienare - distanță sau sărăcie

MANIFESTĂRI TIPICE ALE PĂRINTELUI ALIENATOR

1. MANIFESTĂRI VERBALE

- Denigrarea directă
- Denigrarea mascată ca "grijă"
- Rescrierea istoriei - copilul preia povestea deși nu-și amintește
- Triangularea copilului - copilul devine confident, terapeut, mesager.

2. MANIFESTĂRI COMPORTAMENTALE - "BOICOTAREA LEGĂTURII"

- Sabotarea vizitelor:
- Obstrucționarea comunicării de orice fel
- Întârzieri și "uitări" cu privire la programul de vizită
- Controlul informației - nu transmite informații despre școală, note, probleme

3. MANIFESTĂRI EMOȚIONALE - "ȘANTAJUL AFECTIV"

- Retragerea afecțiunii dacă minorul/copilul dorește să meargă la părintele-țintă
- Victimizarea părintelui alienator cu consecința inducerii vinovăției copilului pentru că îl iubește și pe celălalt părinte
- Cumpărarea dragostei prin recompensarea consistentă a copilului și evidențierea valorii cadourilor

4. MANIFESTĂRI LEGALE - "RĂZBOIUL LA JUDECĂTORIE"

- Depunerea de plângeri false sau exagerate: Plângeri penale pentru violență, abuz, care ulterior se clasează.
- Solicitarea de rapoarte psihologice repetate doar ca să obosească celălalt părinte financiar.
- Mutarea domiciliului fără acord ca să fie mai greu de ajuns la vizite.
- Refuzul medierii și prelungirea proceselor ani de zile.

5. MANIFESTĂRI SOCIALE - "IZOLAREA"

- Interzicerea contactului cu familia extinsă:
- Discuții cu profesorii, vecinii, antrenorii în care părintele-țintă este demonizat
- Ștergerea pozelor și amintirilor cu celălalt părinte din casă.

6. PROFILUL PSIHOLOGIC TIPIC

- Control excesiv: Trebuie să controleze tot ce ține de copil.
- Lipsa empatiei față de nevoia copilului de ambii părinți.
- Frica de abandon Divorțul sau separarea echivalează ca fiind o respingere personală, iar copilul devine "proprietatea" și "arma de răzbunare" a părintelui alienator.

CONSTATATREA ÎNSTRĂINĂRII PĂRINTEȘTI

Constatarea ÎNSTRĂINĂRII PĂRINTEȘTI este un proces interdisciplinar.

Există o delimitare clară între cine *evaluează/identifică* fenomenul din punct de vedere tehnic și cine îl *constată oficial cu efecte juridice*.

JUDECĂTORUL

- Din punct de vedere legal, **doar judecătorul** are competența de a califica comportamentul unui părinte drept „înstrăinare părintească” și de a dispune măsuri sau sancțiuni juridice (schimbarea locuinței copilului, amenzi, consiliere obligatorie).
- **Judecătorul** nu este însă expert în psihologia copilului, așa că decizia sa se fundamentează pe probele administrate în dosar, cum ar fi:
 - ✓ raport de evaluare psihologică a copilului și părinților
 - ✓ audierea copilului
 - ✓ audierea martorilor
 - ✓ mesaje, înregistrări, emailuri
 - ✓ procese verbale de nerespectare a obligațiilor întocmite de poliție sau executor și/sau judecătoresc

Pentru ca JUDECĂTORUL să poată constata înstrăinarea, se bazează și pe constatările de specialitate efectuate de:

➤ **Psihologul Expert Judiciar / Comisia de Expertiză Psihologică Judiciară:**

- La cererea uneia dintre părți sau din oficiu, instanța dispune o *expertiză psihologică judiciară*.
- Psihologul expert evaluează copilul, părintele alienator și părintele alienat, aplică teste clinice și stabilește dacă respingerea copilului este spontană/justificată (de exemplu, din cauza unui abuz real) sau dacă este **rezultatul unei manipulări/spălări de creier** induse de părintele rezident.

➤ **Direcția Generală de Asistență Socială și Protecția Copilului (DGASPC):**

- Prin serviciile de evaluare complexă și asistenții sociali care efectuează **ancheta psihosocială** la domiciliul ambilor părinți.
- Raportul de anchetă psihosocială include observații privind dinamica relațională, gradul de atașament și eventualele blocaje de comunicare induse de un părinte.

➤ **Psihologul Clinician / Psihoterapeutul (rapoarte de evaluare psihologică privată):**

- Părintele alienat poate prezenta rapoarte psihologice extrajudiciare.
- Deși au o valoare probatorie mai redusă decât expertiza judiciară dispusă de instanță, rapoarte psihologice extrajudiciare pot determina judecătorul să dispună efectuarea unei expertize oficiale.

Dacă există deja o hotărâre judecătorească (de exemplu, un program de vizită) pe care părintele alienator refuză să o respecte, manipulând copilul:

- **Executorul Judecătoresc**, în cadrul procedurii de executare silită (Art. 910–913 Cod de Procedură Civilă), se deplasează la domiciliul copilului. Dacă minorul refuză să îl părăsească pe părintele rezident/alienator, executorul încheie un **proces-verbal de refuz**. Chiar dacă executorul judecătoresc nu are aptitudinea de a pune un „diagnostic” psihologic, procesul-verbal care consemnează opoziția și comportamentul părintelui, devine probă utilă instanța care poate constata ulterior alienarea și să aplice penalități financiare sau consiliere obligatorie.
- **Reprezentantul DGASPC / Psihologul desemnat la executare** asistă la încercarea de preluare a copilului și redactează rapoarte cu privire la starea emoțională a minorului și la atitudinea părintelui la care se află copilul.

Pentru a decide că există înstrăinare părintească, judecătorul va verifica dacă sunt îndeplinite, cumulativ, următoarele condiții:

- **Obstrucționare sistematică a legăturii personale stabilite printr-o hotărâre judecătorească**
- **Desfășurarea în timp a unei campanii de denigrare dovedită**
- **Refuzul nejustificat al copilului de a avea legături, fără motive reale de abuz**
- **Lipsa de cooperare a părintelui cu care locuiește copilul**

SANCTIUNI:

1. SANCTIUNI CONTRAVENTIONALE ȘI CIVILE ce pot fi aplicate

- ✓ **Amendă contravențională: 1000 - 5000 lei - se aplică de către poliție la cererea părintelui lezat, pentru fiecare nerespectare a programului de vizită.**
- ✓ **Obligarea la plata de daune morale - Părintele țință poate cere despăgubiri pentru prejudiciul emoțional.**
- ✓ **Modificarea programului de vizită - Instanța de judecată poate da mai multe ore părintelui țință ca "recuperare" pentru nerespectarea orelor programului de vizită la care este îndreptățit părintele-țință**

2. SANCTIUNI PRIVIND AUTORITATEA PĂRINTEASCĂ

- ✓ **Modificarea exercitării autorității părintești de la exercitare comună la exercitare exclusivă de către părintele țință.**
- ✓ **Schimbarea locuinței copilului de la părintele alienator la părintele țință dacă alienarea este gravă**
- ✓ **Supravegherea modului de exercitare a drepturilor părintești, cu sprijinul DGASPC care va face vizite lunare la domiciliu timp de 6-12 luni.**

3. SANCTIUNI PENALE

Baza legală: Art. 379 Cod Penal - Nerespectarea măsurilor privind încredințarea minorului
Închisoare de la 3 luni la 2 ani sau amendă penală

Se aplică dacă părintele refuză în mod repetat, în mod vădit, să predea copilul.

Condiție: să existe deja o hotărâre judecătorească definitivă.

Dosar penal pentru „răpire” dacă părintele alienator pleacă cu copilul în altă țară fără acordul părintelui țință cu care exercită în comun autoritatea părintească.